

FUNGUS

OFFICIEEL ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING

VERSLAG VAN DE ALGEMEENE LEDENEXCURSIE OP ZATERDAG 24 EN ZONDAG 25 OCTOBER 1936 IN DE OMGEVING VAN WAGENINGEN

De aanvankelijk op 10 en 11 October door het bestuur uitgeschreven algemeene ledenexcursie in de omgeving van Wageningen, moest veertien dagen worden uitgesteld, omdat, tengevolge van droogte en vrij lage temperatuur op het eind van September en begin October, het aantal paddestoelen dermate was teruggelopen, dat aan het houden van een groote excursie niet gedacht kon worden.

Pas ongeveer half October, in plaats van half September, begon de najaars-regenval, die voor de vorming van de paddestoelen zoo noodig is. Aanhoudende, zware regenbuien, zooals we die van andere jaren kennen, kregen we ook toen nog niet en daaraan is het waarschijnlijk te wijten, dat de oogst minder rijk was dan we, vooral de laatste jaren, gewend zijn.

Dat de excursie eerst op het eind van October gehouden werd, bracht voor ons, natuurliefhebbers die we allen zijn, het groote genoegen mede, gedurende enkele dagen eens volop te kunnen genieten van de prachtige herfstkleuren, die de mooie omgeving van Wageningen nog meer luister bijzetten. Dikwijls bleef men vol bewondering voor deze kleurenpracht staan en vooral zij, die uit de dichtbebouwde groote steden komen, zullen nog menigmaal aan dezen onvergelykelijk mooien herfst-tooi terugdenken.

Reeds Vrijdagsavonds was een kleine groep leden aanwezig en kon daardoor Zaterdagmorgen een voorexcursie gehouden worden naar het landgoed „Prattenburg” te Veenendaal, waartoe de eigenaar, Jhr Asch van Wijck, welwillend toegang had verleend.

Enkele aardige vondsten werden gedaan, o.a. *Polyporus adiposa* B. et Br. = *Pol. undatus* Pers. = *Podoporiavitrea* Fr. (Donk comb. nov.), welke bijna uitsluitend aan verticaal substraat groeit, en *Naucoria erinacea*, een 1 tot 1½ cm groot, sterk geschubd, helderbruin paddestoeltje, dat op afgevallen takken voorkomt. Zaterdagmiddag kon met een flink aantal deelnemers, ongeveer vijf-en-dertig, per autobus en enkele auto's van leden, de tocht naar de „Buunderkamp”, gelegen aan den weg van Arnhem naar Ede, worden ondernomen. Hier werden gevonden o.a.: *Hypholoma cascum* Fr. en *Hypholoma cascum* su Ricken, die eigenlijk *Hypholoma lacrimabundum* moet heeten; *Boletus versicolor*; *Lactarius hyssiginus*, die eenige overeenkomst vertoont met *Lact. vietus*, doch een zeer slijmigen hoed heeft en blijvend-wit melksap, terwijl dat van *vietus* grijs verkleurt; *Collybia myosurus* op dennenkegel; *Psathyra gossypina*; *Mycena Arcangeliana*, een soort, die buiten Nederland alleen maar in Italië aangetroffen is; *Marasmius impudicus* en *Marasmius fusco-purpureus*; *Clitocybe pachyphylla* Fr. etc.

Tevergeefs zochten we naar de, voor enkele jaren voor ons land nieuw gevonden, zeldzame *Cantharellus olidus*.

Na afloop weer in het hotel teruggekeerd, luidde al zeer spoedig de gong voor het diner. Onze vice-voorzitter Meulemeester maakte van deze gelegenheid gebruik om den voorzitter Schoevers in een geestig speechje te complimenteeren met de Koninklijke onderscheiding, die hem voor zijn verdienste op land- en tuinbouwkundig gebied is toegekend.

's Avonds begaf het geheele gezelschap zich naar hotel „De Wereld”, waar Dr H. van Vloten een zeer interessante lezing hield over recente onderzoekingen over *Armillaria mellea*. Het bleek, dat over deze zoo algemeen bekende en gevreesde zwam, nog heel wat te vertellen was, dat bij slechts weinigen van de aanwezigen bekend zal zijn geweest. Dr van Vloten wees er op, dat het verzamelen van gegevens over deze parasiet, zelfs door leeken, van groot nut kan zijn. In dit nummer van „Fungus” zult u hier nader over lezen.

Een serie zeer fraaie lichtbeelden verduidelijkte het onderwerp.

Hierna werd de bibliotheek van de Ned. Mycologische Vereeniging, die ondergebracht is in de bibliotheek van de Landbouw-Hoogeschool bezichtigd. De bibliothecarissen van de L.H. en van onze vereeniging, de heeren Dr H. N. Kooiman en Dr H. A. A. v. d. Lek hadden al onze werken overzichtelijk uitgesteld. Het zal velen gegaan zijn als mijzelf, het speelt me niet de gelegenheid te hebben nog veel langer in dezen schat van boeken rond te neuzen. Vooral de laatste aanwinsten, verschillende werken uit de bibliotheek van wijlen onzen oud-voorzitter Dr J. S. Meulenhoff, trokken de belangstelling. De uit zeventien deelen bestaande *Iconographie Mycologique* van Van Bambeke, een uniek werk en geschenk van Dr Meulenhoff, was wel het meest interessante en kostbaarste werk, dat onze boekerij bevat.

Aan allen werd een keurige catalogus ter hand gesteld. Een woord van dank voor het vele en voortreffelijke werk, hiervoor door de beide genoemde bibliothecarissen gedaan, is hier zeker op zijn plaats.

Tot slot van dezen welbesteden avond gaf Ir K. Leendertz een demonstratie met een door hem uitgedacht toestel tot belichting van kleine te fotografeeren voorwerpen. Hiermede kan vrijwel ieder object van kleine afmeting op de juiste wijze en zeer helder verlicht worden, zoodat bij het fotografeeren met een korten belichtingstijd kan worden volstaan. Velen, die aan paddestoelenfotografie doen, zullen met succes van genoemd toestel gebruik kunnen maken. In een van de eerstvolgende nummers van „Focus” zal een beschrijving van de hand van Ir Leendertz verschijnen.

Zondagmorgen ging de tocht naar kasteel „Middachten”, waarvan de terreinen door den eigenaar, Graaf Bentinck, voor ons waren opengesteld.

Vele aardige vondsten werden daar gedaan, vooral op een betrekkelijk kleine plek, waar veel oud hout was opgeslagen. Enkele hiervan wil ik noemen en wel: *Naucoria cucumis*, die naar levertraan ruikt en waarover de Veye in „Fungus” van 15-11-34 een artikel schreef; *Sistotrema confluens*; een fraai exemplaar van *Collybia longipes*, met bruingelen hoed en helder bruinen, langen steel, beide opvallend behaard; ook hier *Boletus versicolor*; een tweetal exemplaren *Pleurotus acerosus*, een kleine grijze *Pleurotus*, die op den grond groeit en veel gelijkenis vertoont met *Pleur. tremulus*, welke echter kort zijdelings gesteld is, als regel wat grooter wordt en meer bruingrijs van kleur is; *Lentinus cochleatus*, de bruine anijszwam; *Bulgaria inquinans*; *Pholiota radicata*; *Pholiota aurivella*; een zeer groot aantal *Lycoperdon piriforme* op één gevelden stam; en verder nog enkele myxomyceten t.w. *Brefeldia maxima*, waarvan de heer Verschueren een flink stuk van het plasmodium meenam en dit thuis tot fructificatie heeft gekregen en de zeldzame *Hemitrichia Vesparium* (Macbr.), een van de mooiste myxo's, die we hier in Nederland kennen. Op de wandeling door de Middachter Allee bleek, dat zeer vele van de prachtige eeuwenoude beuken aangetast waren door *Pholiota squarrosa* en *Pholiota aurivella*, zoodat binnen afzienbaren tijd wel opruiming onder deze boomen gehouden zal moeten worden.

Behalve de, voor de verschillende terreinen genoemde vondsten werden

nog met zekerheid gedetermineerd de *Russula*'s: *fragilis*, *atro-purpurea*, *vesca* Fr. su *Bres.*, *cyanoxantha*, *drimeia* Cke su *Schaeffer*, *badia* Quèl., *fellea*, *ochroleuca*, *graminicolor* en *versicolor* Sch., welke laatste waarschijnlijk een vrij algemeene soort is; de volgende *Inocybe*'s: *lanuginosa*, *lanuginosa* subsp. *Casimiri*, *lacera*, *asterospora*, *myxtilis* Britz. su *Kühner* = *scutella* su *Heim*; *Amanita valida*, een in de buurt van spissa staande bruine Amaniet, waarvan de sporen een jood + reactie geven, terwijl het vleesch zich bij kneuzing na eenigen tijd bruin kleurt.

Aan een beuk in den zgn. Hollen Weg, dicht bij het hotel, vond Ir Schweers nog een exemplaar van *Trametes mollis*, een zeldzame zwam, die op het eerste gezicht licht voor *Fomes annosus* kan worden gehouden, doch die er bij nauwlettend toezien nogal wat van verschilt. Ook microscopisch komen groote verschillen aan den dag, zooals dunnere hyphen, kleinere basidiën en grootere sporen.

Dat er zoo veel lastige soorten op naam konden worden gesteld, hebben we wel in het bijzonder te danken aan onze consuls de Veye en Huijsman, die heel wat puzzles hebben opgelost.

Alles bij elkaar genomen kunnen we met voldoening op deze geslaagde excursie terugzien. Rest mij nog hier de welgemeende dank van de Ned. Mycologische Vereniging te brengen aan de eigenaren van de door ons bezochte terreinen. Verder aan den eigenaar van hotel „Belvédère”, die er in elk opzicht in geslaagd is de deelnemers naar behooren te verzorgen en ten slotte aan de drie bestuursleden, Schoevers, Oort en v. d. Lek, die deze excursie hebben voorbereid, een taak, die zeer veel tijd en moeite vergt, maar die op deze wijze verricht, aller bewondering verdient.

Veel hebben we genoten en veel ook geleerd en ons enthousiasme is nog grooter geworden dan het al was. Dit enthousiasme en de bekende gezellige geest onder de deelnemers zijn het, die ons ieder jaar weer reikhalzend doen uitzien naar de komende excursies.

Deventer.

SMITS.

KORT VERSLAG VAN DE OP 26 EN 27 SEPTEMBER J.L. TE HEEZE GEHOUDEN ALGEMENE LEDENEXCURSIE DER N.M.V.

Op speciaal verzoek werd vóór de officiële excursie te Wageningen nog een extra-excursie uitgeschreven in de bosrijke omgeving van het schilderachtige Brabantse dorpje Heeze. De voor overvloedige zwammengroei zo ongunstige, droge en koude Septembermaand had de verwachtingen voor een behoorlijke oogst niet hoog gespannen, maar, deze nadelige factor in aanmerking genomen, vielen de vondsten, zowel wat het aantal als wat de aard der soorten betreft, toch nog wel mee.

Op beide dagen werden door een 20-tal deelnemers, merendeels afkomstig uit de Zuidelijke provinciën, onder leiding van Mej. de Lint, die deze streek op haar duimpje kent, verschillende tochten in de prachtige omgeving gemaakt, waarbij naarstig op zwammenbuit werd geloerd. De dennenbossen, die in wijde omtrek uitgestrekte complexen vormden, leverden weinig op, luttel exemplaren van slechts enkele soorten. Zuivere naaldhoutterreinen worden doorgaans pas later in het najaar rijk aan fungi. De loofbossen, in de omstreken van Heeze vrij schaars, bleken veel vruchtbaarder gebied te zijn en het was daar dan ook voornamelijk, dat de speurzinnen en het volhardende gesnuffel der deelnemers beloond werd met verschillende aardige vondsten, waaronder zelfs enkele van zeer zeldzame soorten, waarover in een der volgende nummers van *Fungus* waarschijnlijk meer.

Het was jammer, dat de regenbuien, waarnaar in de weken vóór de excursie zo verlangd was, op de tweede dag plotseling loskwamen en wel zo overvloedig, dat de deelnemers, die er natuurlijk niet om thuis gebleven waren, merendeels in verregaande staat van verweking weer in het hotel arriveerden. Een

en ander vermocht echter niet in het minst de prettige stemming en de zoeklust nadelig te beïnvloeden, zodat ook uit die nattigheid nog menig interessant exemplaar werd opgevestigd.

Ondanks het feit, dat ditmaal de weersgesteldheid al zeer weinig medewerking verleende, kan deze tweedaagse excursie te Heeze toch zeker wel als uitstekend geslaagd worden beschouwd, waartoe ook de goede verzorging in het hotel van den heer Barendsma nog het nodige heeft bijgedragen.

DE VEYE.

ONDERZOEKINGEN OVER ARMILLARIA MELLEA (VAHL) QUEL.

Samenvatting van een voordracht gehouden voor de Mycologische Vereeniging op 24 October 1936, door H. van Vloten

De honingzwam komt in alle delen van de wereld onder zeer uiteenlopende omstandigheden voor (in gematigd klimaat, in de subtropen en in de tropen). De zwam is bekend als saprophyt en parasiet (afb. 1).

Afb. 1. *Pinus silvestris* L., aangetast door *Armillaria mellea* (Vahl) Quel. (Foto K. Leendertz).

Armillaria mellea kan een groot aantal verschillende planten aantasten zoals b.v. aardbei, aardappel, amandel, appel, bessen, ceder, dahlia, den, eik, kina, koffie, liguster, moerbeï, noot, olijf, peen, peer, perzik, phlox, populier, rhabarber, rhododendron, sering, sinaasappel, spar, suikerriet, thee, thuja.

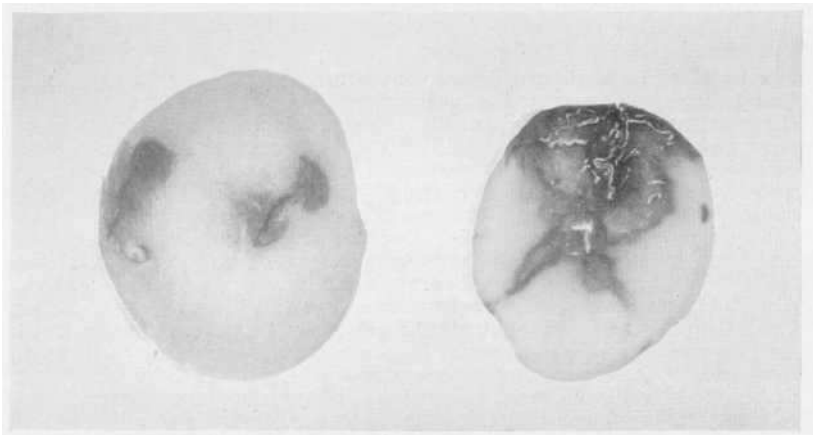
De zwam is dus bij uitstek polyphaag. Anderzijds moet men zich wel afvragen, of men bij een zo groot aantal verschillende waardplanten misschien ook met specialisatie van de parasiet heeft te maken.

Het onderzoek in het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek te Wageningen gaat uit van de vraag, of binnen de soort *Armillaria mellea* physiologische rassen of variëteiten met groepen van dgl. rassen bestaan.

Ramsbottom (3) noemt de honingzwam met *Clitocybe (Laccaria) laccata* de sterkst variërende soort in Engeland. Volgens hem beschrijft Rea in de „British Basidiomycetae” tien variëteiten van *Armillaria mellea*. Over de pathogene eigenschappen dezer variëteiten is niets bekend. Wel bestaan enkele andere aanwijzingen in de literatuur, dat behalve verschillen in reincultuur, ook verschillen in pathogeniteit kunnen voorkomen (1, 2).

Nadat vroegere inoculatieproeven door Savastano (6), Rayner (4) en Reitsma (5) mislukt waren, heeft Thomas (7) in 1934 over positieve resultaten bericht. Hij heeft door zijn proeven o.a. de wijze van infectie door de zwam kunnen bestuderen.

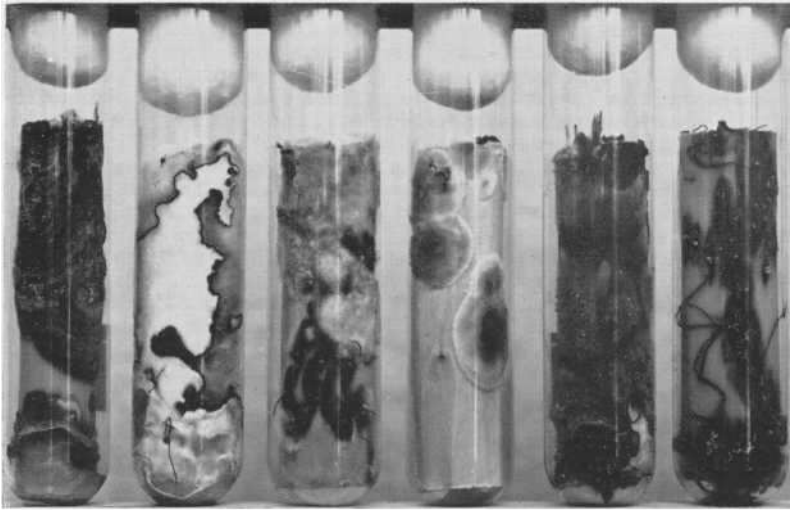
Ook de proeven in Wageningen zijn geslaagd, de eerste maal in 1933. Als waardplanten zijn daarbij aanvankelijk gebruikt: *Ligustrum vulgare*, *Pinus silvestris* en *Solanum tuberosum*.

Afb. 2. Aardappel, links met stukjes rizomorph buiten op de knol, rechts doorgesneden knol, waarin rizomorphen. (Foto Jb. van de Peppel).

Aardappelknollen kunnen hevig worden aangetast (afb. 2), waarbij de rhizomorphen soms de gehele knol doorgroeien. Bij proeven met bomen duurt het lang, voordat de aantasting zover gaat, dat de planten afsterven. Bij een serie met grove dennen, die bij het begin van de proef drie jaar oud waren, ging na 5, 7, 8, 14, 14½, 16 en 18 maanden telkens een boom dood.

De eerste proeven zijn genomen met *Armillaria mellea* geïsoleerd van zieke *Ligustrum vulgare* en met een andere van zieke *Pinus silvestris*. Het aantal isolaties is in de loop van het onderzoek toegenomen. Afb. 3 toont isolaties

Afb. 3. *Armillaria mellea*, gekweekt op steriel hout van *Aesculus Hippocastanum*, van links naar rechts afkomstig van : *Pinus silvestris*, *Prunus Persica*, *Quercus robur*, *Aesculus hippocastanum*, *Ligustrum vulgare*, *Populus sp.* (Foto Jb. van de Peppel).

van *Aesculus Hippocastanum*, *Ligustrum vulgare*, *Pinus silvestris*, *Populus sp.*, *Prunus Persica* en *Quercus robur*, gekweekt op gesteriliseerd hout van *Aesculus Hippocastanum* in cultuurhuizen. De cultures, evenals die op kersenagar, zijn zeer verschillend in de hoeveelheid en kleur van het luchtmycelium, in het aantal rhizomorphen en in het vermogen om te fructificeren. Zo vormt de isolatie van *Pinus silvestris* vrij geregeld hoeden zowel in reïncultuur (afb. 4) als bij de inoculatieproeven, in tegenstelling met de andere isolaties.

De proeven hebben aangetoond, dat naast deze verschillen in de cultuur ook verschillen in ziekmakend vermogen bestaan. Brengt men in gesteriliseerde bloempotten met gesteriliseerde aarde, waaraan een reïncultuur van *A.m.* is toegevoegd b.v. aardappelknollen en kweekt de planten tot de nieuwe knollen rijp zijn, dan blijkt de aantasting dezer knollen door de verschillende isolaties zeer uiteenlopend te zijn. Een belangrijke waarneming, die hierbij werd gedaan, is, dat rhizomorphen nodig zijn, om een infectie mogelijk te maken. Zonder rhizomorphen geen infectie. Het vermogen om rhizomorphen te vormen is bij de verschillende isolaties zeer ongelijk. Zo vormden bij een proef met aardappel de boven reeds genoemde isolaties van *Aesculus* en *Pinus* geen, die van *Prunus* en *Quercus* weinig rhizomorphen, terwijl de *A.m.* van *Populus* en in het bijzonder die van *Ligustrum* veel rhizomorphen hebben gemaakt. Bij „*Aesculus*” en „*Pinus*” waren alle knollen gezond. Bij „*Prunus*” en „*Quercus*” kwamen enkele aangetaste knollen voor, waar rhizomorphen door de kurk waren gedrongen. De aantasting ging echter niet verder. Bij „*Populus*” was de aantasting der knollen, die ziek waren, sterker en de hevigste aantasting bleek die door de isolatie van *Ligustrum* te zijn.

Er zijn dus behalve de culturele verschillen ook verschillen in virulentie. Daarbij is echter voorlopig van enige specialisatie niets gebleken. De *A.m.* van *liguster* is niet alleen voor *liguster* bijzonder pathogeen, maar eveneens voor *Pinus*, *Populus*, *Rosa* en *Solanum*. Als dus na verdere proeven de conclusie zal zijn, dat men rassen van *A.m.* moet onderscheiden, dan zal men

Zeer waarschijnlijk niet kunnen spreken van een eikenras, naaldhoutras of ander gespecialiseerd ras.

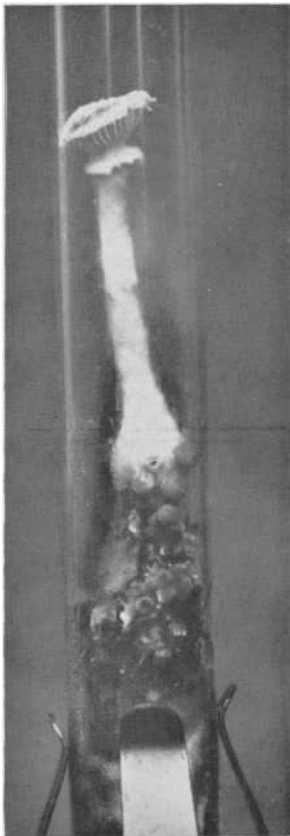
Het aantal isolaties is sedert het begin van het onderzoek gegroeid. O.a. zijn enige aanwinsten uit België, Engeland en Frankrijk in het onderzoek betrokken. Ook de nieuwe isolaties vertonen frappante verschillen in de cultuur. Naast deze verschillen zijn er echter gelijkenissen, die een groepering

in bepaalde typen mogelijk maakt. Deze groepering is onafhankelijk van de waardplanten, waarvan de cultures geïsoleerd zijn.

Het onderzoek over de pathogene eigenschappen der uitgebreidere collectie is nog niet afgesloten.

Een belangrijke vraag is nog, of de verschillende typen constant zijn. Voorlopig is in elk geval hun constantheid zeer opvallend, niet alleen bij jarenlang kweken op eenzelfde soort voedingsbodem (kersenagar), maar ook na een passage door andere waardplanten, zoals b.v. de isolatie van *Ligustrum* na passage door *Solanum* of *Pinus* laat zien.

Tenslotte een opwekking aan de leden der Mycologische Vereeniging, om speciaal te willen letten op variëteiten van de honingzwam in Nederland, die eventueel in het onderzoek betrokken kunnen worden. Een herinnering hieraan met de beschrijving der in Engeland voorkomende variëteiten zal — dank zij de welwillende medewerking van den redacteur van „Fungus. — het volgend jaar tijdig worden gepubliceerd.

Afb. 4. Fructificatie van *Armillaria mellea*, afkomstig van *Pinus silvestris* op kersenagar. (Foto Jb. van de Peppel).

Litteratuur :

1. **CHILDS, L.** and **ZELLER, S. M.**, „Observations on *Armillaria* root rot of orchard trees”, *Phytopath.*, 19: 869-873, 1929.
2. **GARD, M.**, „L'*Armillaria mellea* Vahl produit deux sortes de pourridié chez le Noyer (*Juglans regia* L.)”. *Rev. Path. Vég. et Ent. Agric.* **13 (2): 183-185, 1926.**
3. **RAMSBOTTOM, J.**, „Fungi and Forestry”. *The Scottish Forestry Journal*, 49 (1): 34-51, 1935.
4. **RAYNER, M. CHEVELY**, „Observations on *Armillaria mellea* in pure culture with certain conifers”. *Forestry* 4 (2): 65-77, 1930.
5. **REITSMA, J.**, „Studien über *Armillaria mellea* (Vahl) Quél”. *Dissertatie Utrecht*, 1932.
6. **SAVASTANO**, „Esperimenti sui parassitismo dell *Agaricus Melleus*”. *Nov. Gior. bot. italiano*, 19, 1887.
7. **THOMAS, HAROLD E.**, „Studies on *Armillaria mellea* (Vahl) Quél; infection, parasitism, and host resistance”. *Journ. Agric. Res.* 48: 187-218, 1934.

MYKOLOGIE IN HET HOOGGEBERGTE

Toen weer voor het eerst na langen tijd de bergen zich in hun volle glorie vertoonden in stralenden zonneschijn, staarden wij verlangend omhoog naar hun toppen. Maar toen zij schuilgingen in dichte regenwolken, en wij ineengedoken in een regenjas toch ons buiten waagden tusschen de buien, viel als vanzelf onze blik op de nederige bewoners van het bosch, gunstelingen der regens. Eerst wekte een incidenteele vondst hier en daar interesse. Na korten tijd drong het tot ons door, dat een buitengewoon gevarieerde mykologische flora hier op 1400 meter hoogte vegeteerde, daaronder veel uit Holland welbekende exemplaren, echter daarnaast talrijke door ons nog nooit gevonden soorten.

Helaas, geheel onvoorbereid trof ons deze overvloed. Geen Cool en van der Lek, geen Michael of Ricken was medegereisd om onze gebrekkige en volkomen ontoereikende kennis aan te vullen. En talrijke oogsten van mooie exemplaren, tot schrik van het kamermeisje in onze kamer uitgestald, moesten, ook na zorgvuldig bekijken, namenloos vergaan. De studie na terugkeer in Holland kon slechts hier en daar lacunes aanvullen.

Gelukkig, niet altijd waren de determinatiemoeilijkheden onoverkomelijk. Daar stond in de weide achter het hotel tusschen larixboomen een prachtige goudgele paddestoel, een ringboleet. Wat verder stonden meer bruingetinte hoeden; de kleur was vooral afhankelijk van de vochtigheid.

De fijne, goudgele poriën, groezelig paars verkleurend bij druk, het vleesch van den hoed, bij doorbreken uitgesproken geel, maar snel verbleekend, en daarna ten deele licht rose kleurend, al deze kenmerken wezen zonder twijfel op *Boletus elegans*.

In het bosch vonden we andere boleten. Allereerst een gele, sterk geschubde ringboleet. De poriën waren eveneens geel, echter veel grover en onregelmatiger dan bij *Boletus elegans*. Het vleesch was slechts lichtgeel, en verkleurde licht rose. Het hoedvlies was haast niet te scheiden van het vleesch. De steel was hol. Daarnaast kwam voor een boleet van geheel dezelfde structuur als de voorafgaande, echter met diep roodbruinen, geschubden hoed (ongeveer de kleur van de prachtridderzwam). De sporen van al deze ringboleten waren groenig geel. Deze beide soorten werden later geïdentificeerd als *Boletus cavipes*.

Behalve de genoemde soorten kwamen nog talrijke ringboleten voor, in allerlei kleuren. Sommige waren bijna wit, andere licht roodbruin, of donkerder bruin, weer andere sterk bruingevlekt. De poriën waren ook verschillend van kleur, wit, grijs of bij andere exemplaren bijna zwart, maar alle vrij grof. Tevergeefs heb ik getracht hierin verschillende soorten te onderscheiden. Terwijl de extreme vormen in het geheel niet op elkaar leken, was een volledig gamma van overgangsvormen te vinden. De sporen waren bruingeel. Het vleesch was wit, verkleurde nauwelijks. De steel daarentegen verkleurde duidelijk blauw bij doorbreken. De witte exemplaren, die sterk vergankelijk waren, kwamen geheel overeen met *Boletus viscidus*. Of ook de anders gekleurde exemplaren daartoe behoorden, moet ik in het midden laten.

Ik heb tot nu toe alleen gesproken over geringde boleten. Opvallend was dat niet geringde boleten zeer spaarzaam voorkwamen. Slechts één exemplaar van *Boletus edulis* werd gevonden; en op een plekje bij elkaar enkele fluweelboleten (*Boletus subtomentosus*), met peau de suède hoedbedekking en goudgele poriën. Hiervan was het vleesch van den hoed lichtgeel en verkleurde wit. De steel was van buiten bruin, bij doorbreken wit en verkleurde niet.

Tenslotte een zeer groote boleet met grijzen hoed, lichtgele poriën en een gedeeltelijk rooden, met grijs netwerk bedekten steel. Poriën en vleesch kleurden zich bij doorbreken intensief blauw. Vermoedelijk *Boletus pachypus*. Vlak boven een waterval bevond zich het russula-woud. Daar stonden vlak bij elkaar talrijke soorten: *Russula rubra*, *fragilis*, *heterophylla*, *Queletii*,

ochroleuca en decolorans. Iets verder groote exemplaren van *Russula nigricans*. Deze laatste werd ook gesignaleerd door *Collybia tuberosa*, vegeteerend op zwarte stukken van vergane hoeden. In een weide werd *Russula chamaeleontina* gevonden, geheel overeenkomend met de afbeelding op pag. 239 in Michael.

Ook de melkzwammen waren goed vertegenwoordigd. Vooral de oranje-groene melkzwam (*L. deliciosus*), met diep oranje melk was in prachtige exemplaren overvloedig aanwezig. Iets minder vaak zag men de oranje melkzwam met zuiver witte melk (*L. aurantiacus*). Ook het schaapje (*L. vellereus*) stond hier en daar. De rossige melkzwam (*L. rufus*) had allerlei kleuren, van lichtbruin, rood, tot bijna zwart. Enkele malen werd ook de loodgrijze melkzwam (*L. vietus*) gevonden.

Twee weken na onze aankomst kwam op allerlei plaatsen tegelijkertijd een nieuwe melkzwam te voorschijn: lichtgroenig geel, groot en stevig, met sterk omgekrulden rand. De melk was wit, maar werd snel geel. Zij kwam geheel overeen met *L. scrobiculatus* in vorm en kleur (Michael pag. 211), behalve de melk, die *niet* scherp smaakte.

Van de familie der parasolzwammen vonden wij regelmatig *Lepiota cristata*, verder een soort, in bouw overeenkomend met *Lepiota cinnabarina* met ring, en daaronder geschubde steel, met gladden, doffen, klokvormigen hoed, echter niet rood, doch dofbruin gekleurd (*Lep. amianthina?*, de V.).

De *Amanitae* schitterden door afwezigheid, met uitzondering van *A. vaginata*, die regelmatig in prachtige exemplaren voorkwam. Het totaal ontbreken van *Amanita mappa*, *pantherina*, *muscaria*, etc. was wel opvallend. Van de ridderzwammen konden *Tricholoma album*, *terreum* en *rutilans* opgemerkt worden.

Zeer algemeen voorkomend op de weiden was een witte, middelgrote trechterzwam, met sterk aflopende platen. Helaas niet nader gedetermineerd. Op één plaats stonden zeer groote, vuilwitte trechterzwammen met korten steel, blijkbaar *Clitocybe candida*. Als contrast hiermee enkele miniatuur-zwammetjes, vermoedelijk *Omphalia campanella* (Michael), en een grijze, het meest gelijkend op *Omphalia griseopallida* (Rieken).

Van *Collybiae* waren aanwezig *C. maculata*, *butyracea*, *atrata*, en vele niet gedetermineerde soorten.

Tusschen de talrijke gewone soorten van *Mycena* viel op een vrij groote soort met licht paarsen hoed, en paarsen, opvallend korten steel.

Overal in het bosch stonden honderden kleine marasmii, vooral *rotula*.

In het hotel behoorden paddestoelen niet zelden tot het menu. Soms in de soep, soms bij het vleesch, eenmaal als hoofdmaaltijd verschillende soorten gepaneerd en gebakken, een delicatesse. Het was ook niet moeilijk een maaltijd van *Cantharellen* te verzamelen, die in overvloed aanwezig waren.

Nu vond ik daar in de buurt talrijke exemplaren van een paddestoel, die onder den hoed geheel hetzelfde netwerk vertoonde als *Cantharellus cibarius*, echter bij jonge exemplaren van grijze kleur. De hoed was vuilrood gekleurd, sterk gelijkend op die van *Hypholoma sublateritium*, echter beslist zonder gele bijtint. De hoed was meestal sterk slijmig en vochtig, op den steel bevonden zich niet zelden witte of bruine vochtparels. De geheele paddestoel vervloede gemakkelijk. De platen werden bij oudere exemplaren geheel zwart. De sporen waren eveneens zwart. Determinatie is mij niet gelukt (*Gomphidius spec. ?* de V.). Een der mooiste paddestoelen vond ik het eerst verborgen tusschen rotsen: een prachtige diep oranje kegelvormige hoed, en een oranje steel. Bij het naar huis gaan werd de paddestoel in het midden aan den steel vastgehouden: er ontstond een zwarte verkleuring. De sporen waren wit. Bij droging werd het geheele paddestoeltje volkomen zwart. Later vond ik nog verschillende malen dezelfde soort; echter ook een sterk er op gelijkende soort, iets kleiner, minder diep oranje en met minder puntigen top van den hoed, echter vooral zich onderscheidend door een totaal ontbreken der zwart-

kleuring. Ook bij volledige droging bleef de geel oranje kleur behouden. Deze karakteristieke eigenschappen maakten een latere diagnose dezer mij tot dusver onbekende soorten gemakkelijk als *Hygrocybe conica* (Michael, pag. 76) voor den zwartwordenden, en *Hygrocybe obrussea* voor den niet verkleurenden vorm.

Even mooi waren wel groepjes van kleine, diep roodgele paddestoeltjes met aflopende platen, blijkbaar ook een *Hygrocybe* soort, en wel *H. miniata* (Michael, pag. 246).

Over de bruinsporigen kan ik kort zijn. Met uitzondering van een enkele soort, herkenbaar aan een karakteristieke eigenschap, een *Inoloma violaceum*, een *Dermocybe sanguinea*, was er een voor mij onontwaaarbaar aantal soorten. Dit gold speciaal ook voor *Inocybe*, die zeer rijkelijk en gevarieerd aanwezig was, met kleine en groote, lichte en donker gekleurde, en met weinig en sterk slijtende soorten. Een mooie groep van *Psalliota sylvicola*, enkele *Psilocybe* en *Coprinus*-soorten, waaronder een zeer fijn gevoerd inktzwammetje, voltooiden het beeld der Basidiomyceten.

Naarmate men op een tocht hooger steeg werd de mykologische flora armer, vooral boven de boomgrens. Maar hardnekkig handhaafden zich tot op groote hoogte enkele soorten, en wel vooral kleine *Inocybe*-soorten.

Soms echter zag men verrassingen: op 2100 meter, tusschen het mos, een vuurrood paddestoeltje: *Russula rubra*. Op een hoopje mest, en op dezelfde hoogte, een elegante, wel een decimeter hooge *Coprinus*-soort, met grijzen, gladden hoed. Hier en daar een groepje van onze bekende fopswam, *Laccaria laccata*. Iets lager kon men nog wel eens een geringde boleet (*B. viscidus*) of een melkzwam (*L. rufus* en *vietus*) vinden. Maar het bleef bij geïsoleerde exemplaren.

Tenslotte iets over de Ascomyceten: ook hiervan was een mij onbekende overvloed aanwezig.

Helvella lacunosa vond ik verschillende malen; een hierop gelijkende bruin-gekleurde soort éénmaal.

Dan een *Helvella*-soort met bruine kap en enkelvoudigen, witten steel (naar foto: *Helv. elastica*, de V.). Ook schoteltje op steeltje (*H. macropus*) was lang niet zeldzaam.

Tusschen het mos groeide een zwammetje met een vlakken, gelen kam om een witte steel, blijkbaar *Spathularia flavida* (Michael, pag. 367).

Een op *Leotia lubrica* gelijkende, echter egaal matbruine soort, en een dergelijk zwammetje met donkerbruin hoedje en oranje gelen steel, kon ik niet determineeren.

Ook een ander zwammetje, dat ik zelf het zwarte oortje doopte, bleef verder tot nu toe namenloos. Het groeide bij voorkeur in rotsspleten, en stak werkelijk als een oortje uit, van binnen zwart, van buiten bruin gekleurd (naar foto: *Otidea leporina*, de V.).

In vette aarde, tusschen steenen en rotsen, was niet zelden *Peziza scutellata* te zien: orangeroode schijfjes, met zwarte haartjes aan den rand, die naar binnen uitstraalden; daarnaast soms de kleine bruine bekerzwam (*Peziza hemisphaerica*) en de groote bruine bekerzwam (*Peziza badia*).

Een kleine, grijswitte *peziza*-soort, eveneens op vette aarde groeiend, vond ik wederom niet vermeld in mijn bescheiden mykologische bibliotheek.

Van de trilzwammen, eigenlijk nog bij de Basidiomyceten behoorend, was ook een fraaie soort aanwezig; midden op een boschpad, bijna door ons vertrappt, stonden een aantal kleine, doorschijnend roodbruine kelkjes, aan één kant open: *Tremella rufa* of *Gyrocephalus helvelloides* is volgens Michael de welluidende, hoewel ietwat moeilijke naam.

Het zal duidelijk zijn, dat ik slechts een klein deel der gevonden soorten heb beschreven.

Onder de duizenden Nederlanders, die jaarlijks de Oostenrijksche en Zwitsersche bergen bezoeken, zullen sich ook wel mycologen bevinden. Misschien

wekt dit artikel hun belangstelling en hebben zij bij een volgende reis gelegenheid, om, beter uitgerust dan ondergeteekende, dit interessante gebied te onderzoeken.

Amsterdam.

P. FORMIJNE.

Geraadpleegde literatuur:

MICHAEL SCHULZ, Führer für Pilzfreunde.

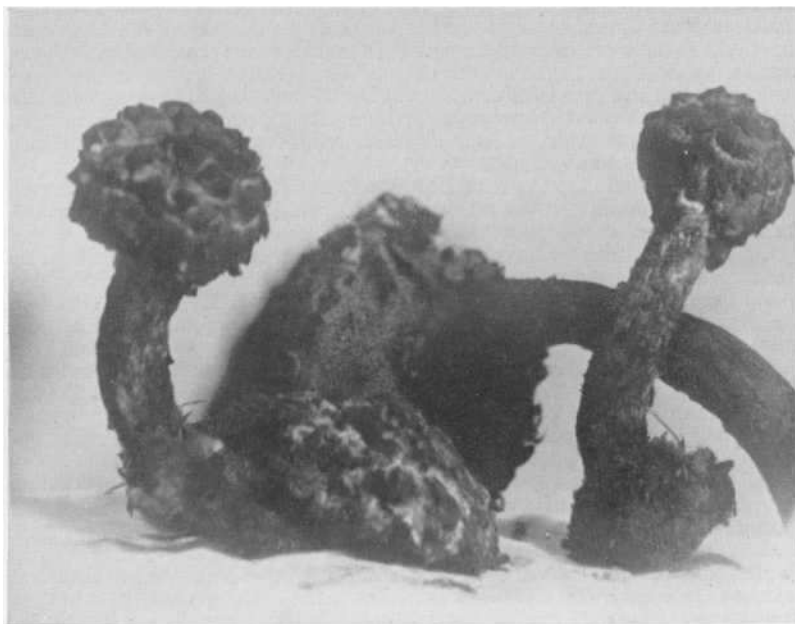
COOL en **VAN DER LEK**, Het Paddestoelenboekje, 2e en 3e druk.

RICKEN, Die Blätterpilze.

STROBILOMYCES STROBILACEUS (SCOP.) BERK.

Gedurende een verblijf van één dag, op 2 Augustus, te Vaals, heb ik van de gelegenheid gebruik gemaakt in de bosschen om 't Vierlandenpunt naar paddestoelen te zoeken. Door de regen van de voorafgaande dagen scheen de hoop gewettigd, dat het een en ander te vinden zou zijn. Edoch scheen aanvankelijk een groot aantal stinkzwammen, eenige zeer groote Cantharellen, een Amanita pantherina, vele kleine Ramariae cristatae en een 15-tal andere gewone verschijningen de heele oogst te zijn. Totdat ik een doode vogel meende te zien liggen, met bloed bevestigd. Bij nadere beschouwing bleek dit een fragment van Strobilomyces (Boletus) strobilaceus te zijn, waarvan het vleesch bezig was te verkleuren. Ook de geïnteresseerde straatjeugd meende eerder een nestjesuithaler dan een „pilz“-plukker in me te zien, toen ik met de buit huiswaarts keerde.

In de naaste omgeving van het gevonden fragment kon ik nog een viertal exemplaren in verschillende ontwikkelingsstadia vinden. Bijgaande photo en de Rickensche benaming Strubbelkopf karakteriseeren ook voldoende de habitus. Het viltige, dikke hoed-bekleedsel bestaat uit een groezelig-witte

tot violetachtige ondergrond met zwartbruine schubben. Het steekt onregelmatig uit buiten de poriën en ook aan de steel ziet men nog een onduidelijke ring van een violetachtige, wollige substantie. Verder is de steel boven van een zwartbruin netwerk op lichtere ondergrond voorzien en aan de basis gelijkmatig sepiabruin viltig. De buisjes zijn ingebocht, met een tandje aflopend, bruin, met witte poriën, die zwart verkleuren. Het groezelige vleesch verkleurt bij doorbreken eerst oranje-rood, tenslotte zwart-violet. De sporen zijn ietwat gecompliceerder gebouwd dan Ricken met de woorden „rundlich, 10-13/9-10 μ , schwarz, rauh“ aangeeft. Bij instelling op 't aequatorvlak ziet men weliswaar uit een continue bruine ring radiaal bruine tandjes uitstralen. Bij instelling op 't oppervlak echter blijken deze tandjes lijsten te zijn, die de spore onregelmatig netvormig bekleeden. Maublanc beschrijft de sporen dan ook als „réticulées verruqueuses“. Bij vele sporen (misschien altijd?) mist een deel van het oppervlak dit netwerk.

De paddestoel schijnt nogal zeldzaam te zijn: Destrée vermeldt zeldzaam, Ricken geeft één sterretje en Michael vermeldt het voorkomen speciaal in bergstreken.

Utrecht.

E. T. NANNENGA.

RIJKE DAGEN OP WALCHEREN

Dokter Huysman uit Middelburg schreef me, dat hij in begin Juli al zoveel fungi op Walcheren vond en nodigde me uit eens een kijkje te komen nemen; zo ging ik 22 Juli naar Zeeland met grote verwachtingen, die echter nog verre overtroffen werden.

De eerste dag togen Dr Huysman, zijn vrouw en ik er op uit naar Veldzicht, een buitengoed vlak bij Middelburg en al dadelijk stond mijn fungihart in vuur en vlam. Allereerst een kleine *Marasmius Rotula* zoals ik dacht, maar neen *Marasmius Bulliardii*. De steeltjes zijn met elkaar vergroeid; misschien komt dit ding veel meer voor, let er eens op! Daarna verrassing no 2 *Auricularia mesenterica*, een broertje van het Judasoor op de balken van een bank. In 't gras *Inocybe fastigiata*, zeer variabel van kleur en vorm, *Psilocybe foenisecii* en een lichtgele *Coprinus*, die zich bij ontwikkeling (ze waren nog piepjong) tot *Coprinus fuscescens* ontplooiden. Opzij van een pad *Boletus versicolor* en last not least *Pleurotus cornucopioides*, een prachegroep op een boomstronk. Ik was dan ook zeer voldaan over de eerste fungi-kennismaking in Zeeland, doch dit was pas een voorspel.

De tweede excursie ging naar Zeeduin, langs Veere, gemakkelijk gezeten in een auto met mijn gastheer en den heer Brakman, een mycoloog uit Nieuwland, tevens een kei op fotografisch gebied.

Op de dijk voorbij Veere stonden peppelenknotwilgen, d.z. populieren als knotwilgen gesnoeid en — halt — daar zat wat op: niets meer of minder dan grote exemplaren van *Pholiota cylindracea* (Maublanc, 35) en, om even van de zwammen af te stappen, onder aan de dijk stonden prachtige bossen wilde marjolein, welke heerlijk roken.

Na de auto te hebben neergezet, begon de eigenlijke speurtocht en was de eerste vondst langs een fietspaadje in het gras een witte paddestoel nl. *Tricholoma opaca* (Schroeter en Nuesch), verder: *Inocybe obscura* met zijn mooie paarse steel, *Boletus granulatus*, die geweldig druppelde en vele andere gewonere soorten.

In de prachtige bossen, waar mycologen, die gewoonlijk met hun neus op de grond lopen, niet altijd genoeg aandacht aan schenken, werd verder buit gemaakt *Boletus Queleti*, *Pholiota erebia* en... *Pluteus phlebophorus*. Bij deze laatste vondst zonken verscheidene andere, waar ik ook al blij mee was, in 't niet, zoals *Clitopilus prunulus*, *Russula delica*, maar *Psalliota purpurascens* mocht er toch zeker ook zijn. Van het bos kwamen we op een wei, waar *Inocybe frumentacea* haar rode kop uit het gras stak. Opeens lagen we alle drie op de

grond voor kleine, rode vlekjes tussen 't gras: *Marasmius graminum* en vlak er naast: *Marasmius amadelphus*, verder *Hygrophorus conicus* en *H. chlorophanus*. Daarna belandden we op een begroeide plek, waar, naar de vele vlaaien te oordelen, zich koeien ophielden en op die pannekoeken zaten prachtige klokjes op hoge slanke stelen. 't Was *Panaeolus separatus*. Ik nam dan ook een goed begroeid stuk pannekoek mee, om thuis na te tekenen. Een witte *Panaeolus papilionaceus* zat ook op een stuk mest. Op de terugtocht werd nog voor een wei aan de zeekant gestopt, waar *Psalliota Bernardii* moest staan, maar deze wenste zich echter niet te vertonen.

Zaterdag gingen we er 's middags weer op uit en vonden op een wei *Inoc. frumentacea* weer en verder *Bolbitius titubans*, *Psilocybe cernua* en *Polyporus elegans*, die in verse toestand zijn naam werkelijk eer aan doet. Op een pad, waar in de karresporen hout had gelegen, stonden hele velden *Psathyrella* (*Coprinus*) *disseminata*, 't was een gedrang van belang van al die kleine dingen. Even verder ontdekten we op paardemest iets moois! Een paar héél kleine *Coprinus*jes nl., welke voorzichtig in een buisje in veiligheid gebracht werden. 's Avonds werd grondig gedetermineerd en de slotsom was: *Coprinus angulatus*. De moeite om die tere dingen heelhuids uit hun substraat te voorschijn te halen, was rijk beloond. *Coprinus Friesii* en *Volvaria pusilla* (langs een dijk) maakten de reeks van aardige vondsten van die dag vol.

De laatste dag, Zondag, werd natuurlijk weer aan de fungi gewijd en waren de buitens „Berkenbosch“ en „Westhoven“ het terrein der onderzoekingen. Eerst leek het, alsof het, niettegenstaande de vele regens, nogal droog was onder de bomen, maar al spoedig kwamen de *Russula*'s ons begroeten: *Russula nitida*, *grisea*, *atropurpurea* en later een grote groep gele, die de weinig voorkomende *Russula subfoetens* sensu Rea bleken te zijn. Langs een wegrandje *Eccilia undata*, en verder *Marasmius ramealis*, *Omphalia Swartzii*, *Boletus reticulatus* en diep in 't zand (de halve steel zit onder de grond) *Psalliota ammophila*, die bij aanraking gele vlekken krijgt. Daarna werd ik naar een lindeboom gevoerd, waaronder iets zou staan, dat ik nog niet kende, nl. een 7-tal exemplaren van *Lepiota irrorata*, met een gele hoed, de steel daaronder, rozigcrème en onder de ring geel en bruin gestippeld. Verder nog *Deconica* (*Psilocybe*) *physaloides*, maar de belangrijkste vondst van die dag was een boleet. Ogenscheinlijk een vuil exemplaar van *Boletus badius*, maar bij aanraking werd alles dadelijk intens blauw, ook de doorsnede was prachtig korenblauw. Konrad et Maublanc (ook in Michael is er een plaat van) geven een goede afbeelding. Het was de clou van deze excursie, nl. *Boletus pulverulentus*. 't Was helaas nog te vroeg voor *Amanita strobiliformis*, *Clitocybe geotropa*, *gigantea* en ander moois, dat er in 't najaar voorkomt, en natuurlijk waren er ook nog vele gewonere soorten, waarmee ik blij was, maar naar wat ik aan meer zeldzamere soorten kon opnoemen, is het opschrift „Rijke dagen op Walcheren“, toch zeker niet overdreven en kan ik ieder van harte aanraden er eens heen te gaan.

Den Haag.

SUZE DE LINT.

VERSLAG DER PROPAGANDA-EXCURSIE OP ZONDAG 4 OCT. 36 OP HET TERREIN VAN MEER EN BOSCH

Tegen 11 uur verzamelde zich op het Valkenboschplein in Den Haag een 30-tal deelnemers aan de excursie, bij stralend weer, zoodat de aanvangsstemming, als gewoonlijk, zeer vroolijk was.

Onder leiding van Suze de Lint, van Eyndhoven en ondergeteekende begon de zwammenjacht, zoodra het gezelschap de bus, die ons naar Meer en Bosch bracht, had verlaten.

Wat een geluk, dat we ons met het gebruikelijke optimisme hadden gewapend ! Want de droogte had ons wel parten gespeeld. De gewoonste soorten ontbraken of waren slechts schraal vertegenwoordigd en wat nog gevonden

werd, vertoonde over het algemeen zeer duidelijk de gevolgen van de droogte. Zoo duurde het b.v. geruimen tijd, al eer we *Amanita mappa* vonden, de voor demonstratie aan nieuwelingen steeds zoo belangrijke soort. En het ging er toch in hoofdzaak om, de introducee's een beeld te geven van de voornaamste eetbare soorten en hun dubbelgangers en hen voor deze laatsten steeds weer opnieuw te waarschuwen. Gelukkig werd ons ijverig zoeken toch tenslotte beloond; aan de koffietafel in het Restaurant Meer en Bosch, om goed 1½ uur, had wel bijna ieder wat aardigs buitgemaakt, hetgeen onderling werd vergeleken en genoteerd.

Voor den middag stond een afgesloten gedeelte van het terrein, waarvan we nog wel iets verwachtten, op het programma. Doch dit bleek zóó droog te zijn, dat er vrijwel heelemaal niets werd gevonden.

We keerden daarom maar weer terug naar ons oorspronkelijke terrein en besloten na eenigen tijd, te ± 4 uur, een korte lezing te geven over de voornaamste soorten en de indeeling in de systematiek, aan de hand van het gevonden materiaal, hetgeen zeer in den smaak bleek te vallen.

Daarna werd, om goed half vijf, de bijeenkomst beëindigd.

Bijzondere vermelding verdient nog de aardige vondst *Lactarius cyathulus*, een klein rossig-bruin melkzwammetje met een *gestreepten* hoedrand, umbo, iets scherpe melk en knobbeligen steel, welke op hout werd gevonden. Verder *Nolanea mammosa*, *Psilocybe coprophylla*, *Psathyrella gracilis*, *Lepiota amianthina*, *Panaeolus campanulatus* en een geel-groenige *Mycena* met sterke jodoform-lucht, welke waarschijnlijk *Mycena Arcangeliana* is geweest. **AMSTERDAM. AKKE DE VRIES.**

VERSLAG VAN DE PROPAGANDA-EXCURSIE OP 1 NOV. 1936 TE LAGE VUURSCHE

Tegen half elf kwamen uit drie richtingen: Utrecht, Amersfoort en Baarn, de leden en genoodigden in Den Dolder bijeen, totaal een 30-tal. Wat een uitgelezen dag! Heerlijk zacht weer, met een stralend zonnetje. Geen wonder, dat elkeen opperbest te spreken was!

Doel van den tocht was De Lage Vuursche. Daar het eerste gedeelte van den weg niet veel kon opleveren, stapten we wat door om des te gauwer in het echte „zwammen“-gebied te zijn. Lang liet dit niet op zich wachten. Al heel gauw werd de prachtige, bij doorbreken bloedrood verkleurende champignon, *Psalliotia haemorrhoidaria* gevonden, die de eerste uitroepen ontlokte. En wat blijft de koningsmantel, *Tricholoma rutilans*, toch ook altijd een mooi ding!

Van tijd tot tijd was er wel het een en ander, waarvoor men even stilstond: het begon bij den dennenslijmkop, *Lim. hypothejum*, een vergelijking tusschen *Pleurotus ostreatus* en *corticatus*, een mooie groep zwavelkoppen, waarin twee soorten dooreen bleken te groeien, nl. *Hyph. capnoides* en *fasciculare*, een rupsendooder, *Cordyceps militaris* en het werd verderop steeds interessanter. Of is soms *Lepiota carcharias*, het kleine, teere, iets rose-vleeschkleurige parasolzwammetje met korreligen hoed en steel, het vermelden niet waard? En *Clit. phyllophila* met zijn altijd berijpten, wit-crèmen hoed, die niets van zijn giftigheid laat vermoeden? Daar dichtbij werd ook de aschgrauwe ridderzwam, waarvan vooral de plaatjes bij druk zoo typisch rookgrijs zwart verkleuren, *Trich. cinerascens*, gevonden. En niet te vergeten *Polyporus hispidus*! Bij het hooren van dezen naam zullen de deelnemers er voor altijd aan denken, hoe een onzer leden, zonder bedenken, kordaat den boom in klom, om te weten te komen, hetgeen we vanaf den grond niet konden determineren. En het lukte! Behouden en wel kwamen beiden weer beneden.

Ook de kinderen, die mee waren, weerden zich dapper. Zij kwamen natuurlijk met alle mogelijk (en ónmogelijk!) klein grut aan, zooals *Sphaeroholus stellatus* (de kogelwerper), de drie vogelnestsporten, *Cyathus olla* en *striatus*

en *Crucibulum vulgare* en *Leotia lubrica*, de groene glibberzwam. Bij een met Adelaarsvaren begroeid stuk bosch hadden we weer alle gelegenheid om er op te wijzen, hoe algemeen de daarop voorkomende *Pistularia quisquilliaris* is. Op een afgevallen dennetakje vonden we het geheel bruine, wollig uitzijende bruinspoortje, *Naucoria erinacea*, den deelnemers uit Wageningen ook welbekend. Vlak vóór de Lage Vuursche vonden we nog de geheel licht-zalmkleurige, iets slijmige *Limacium pudorinum*, in grooten getale bijeen. Geen wonder, dat na zulk ijverig zoeken het gezelschap „trek” gekregen had. Op de Vuursche was goed voor ons gezorgd: in een aparte kamer konden we uitstallen, zooveel we maar wilden en de koffie was heerlijk.

Ondertusschen was het haast twee uur geworden en nu wilden de aanwezigen wel graag nog eens het een en ander van wat er gevonden was, de revue laten passeeren. *Mevr. de Vries* had een mand vol, speciaal voor demonstratiemateriaal, verzameld en aan de hand daarvan kon het heele „systeem” duidelijk worden gemaakt. Er werd genoteerd, ingepakt, kortom, er werd „gewerkt”, men kon merken, dat elk naar zijn aard er echt plezier in had.

Het was dan ook half vier, eer we het wisten. De niet-leden kregen een exemplaar mee van onze uitgave: „Een en ander over paddestoelen” en toen moesten we toch werkelijk weg, want het einddoel was Hollandsche Rading, nog 3,3 km verder. En om ± half vijf zou de duisternis beginnen te vallen!

Op het laatste traject werd dan ook niet meer zóó intens gezocht. Toch vonden we daar nog *Coll. platyphylla*, die nu goed vergeleken kon worden met — en onderscheiden van *Coll. radicata*, reeds eerder op den dag gevonden. Verder nog de bruine ringboleet, *Boletus luteus*, *Coll. atrata* (niet op een brandplekje; dit zwammetje groeit ook uitstekend op andere plaatsen) en twee rosesporigen: *Nolanea pascua* en *Clitopilus prunulus*.

Zelfs tot in den trein bleef het gezelschap nog zoo lang mogelijk bij elkaar, werden de vondsten nog weer vergeleken, afspraken gemaakt voor het komende jaar...

Al met al een geslaagde excursie!

AKKE DE VRIES.

BOEKBESPREKING

E. J. D. Roelfsema, *De champignoncultuur*. Korte handleiding voor het kweken en verwerken van champignons. Joh. Enschede en Zonen, Haarlem.

Aan een beknopt werkje over champignoncultuur bestond in ons land ongetwijfeld grote behoefte, vooral nu de belangstelling voor deze cultuur in de laatste jaren zo sterk is toegenomen. Het overzichtelijke en fraai uitgevoerde boekje van Roelfsema vult deze leemte thans zeer goed aan. Hier toch is iemand aan het woord, die zich ernstig in zijn onderwerp verdiept heeft, die de cultuur practisch beoefent en er voortdurend naar streeft deze cultuur te verbeteren en meer rendabel te maken. Dit is ook de reden, dat de schr. contact gezocht heeft met een van de beste champignonkwekers in Duitsland (tevens kwekers van „broed”), nl. Witt in Torgau a. d. Elbe. Op dit bedrijf, dat, volgens schr., als een modern en economisch bedrijf met ere genoemd kan worden, is de schr. ook enige tijd werkzaam geweest.

De schr. heeft zijn stof over veertien hoofdstukken verdeeld. Tot de belangrijkste behoren hiervan II en III, waarin de voedingsbodem en vooral de bewerking van de mest uitvoerig behandeld worden, wat met een aantal goede foto's wordt toegelicht. In de hoofdstukken IV-VII worden dan de ruimten, die geschikt zijn voor de cultuur, het aanleggen van de bedden, het broed en het enten, de dekaarde en de verzorging der bedden gedurende de oogst behandeld. Een kort hoofdstuk is gewijd aan ziekten en bestrijdingsmiddelen. Hierin trekt o.a. een apparaat (nevelverstuiver) voor het bestrijden van de mestvlieg (de ergste dierlijke vijand van de cultuur) door middel van een uiterst fijn verdeeld insecticide de aandacht. Een „werkzaamhedenkalen-

der. geeft een overzicht over de volgorde van de voor de cultuur noodzakelijke werkzaamheden. Tenslotte een klein hoofdstuk waarin een veertiental champignon-recepten beschreven zijn, om van te watertanden! — Dit, ook wat het uiterlijk betreft, zeer goed verzorgde werkje, zal ongetwijfeld zijn weg wel vinden.

Wageningen.

VAN DER LEK.

MEDEDEELINGEN VAN HET BESTUUR

Verzoek aan de leden.

De voorraad van de eerste tien nummers van de Mededeelingen van onze Vereeniging is vrijwel uitgeput. Van de nummers 2, 3, 7 en 8 zijn geen exemplaren meer aanwezig, van No 1, 4 en 10 nog enkele. Alleen van No 5, 6 en 9 is nog het een en ander in voorraad. Voor het aangaan van ruilverbindingen in binnen- en buitenland ten bate van de bibliotheek is het belangrijk over complete of vrijwel complete series te beschikken, zoodat het bestuur bij dezen een vriendelijk doch dringend verzoek richt speciaal tot de oudere leden om exemplaren van de nummers 1 tot en met 10, die voor U wellicht geen waarde hebben, aan de vereeniging te willen afstaan. Het bestuur zal U daarvoor zeer dankbaar zijn. Ook is het bestuur bereid exemplaren terug te koopen of voor andere deelen te ruilen.

Wilt U Uw boekenkast of Uw oude boeken op zolder eens nazien? Zendingen te richten aan den *secretaris*, Ericalaan 5, Wageningen.

Nieuwe leden:

Docters van Leeuwen, Dr W. M., Bergweg 159a, Leersum.

Kalff, Dr J., Gabrielstraat 9, Arnhem.

Mulder, Mej. M. J., Bowlespark 6, Wageningen.

Stadt, Mej. W. B. van de, Molenstraat 8, Lochem.

Nieuw Huisgenoot-lid: Roest, Ir J. F., Vondellaan 4, Baarn.

Adresveranderingen:

Broekhuizen, Dr S., Kloosterkade 194, Delft.

Dam, G. Th. van, Charl. de Bourbonstr. 16, Den Haag.

Jonker, Mej. C., Agamemnonstr. 49 ii, Amsterdam-Z.

Wilhadus, Frater, Gasthuisstr. 68, Tilburg.

VAN DEN REDACTEUR

Onder dankzegging aan de inzenders, waarvan er enkele hun bijdrage eerst in het volgend nummer van *Fungus* gepubliceerd zullen zien, verzoek ik den leden, die in het jaar 1936 als leider van excursies of tentoonstellingen op paddestoelengebied of als spreker over een mycologisch onderwerp zijn opgetreden, vriendelijk, mij — voor zover dit nog niet gedaan werd — een beknopt verslagje daarvan te willen toezenden.

Copy voor het eerstvolgende nummer moge uiterlijk 13 Februari 1937 in mijn bezit zijn.

DE VEYE.

INHOUD

Verslag van de ledenexcursie te Wageningen, door Smits	17
Kort verslag van de ledenexcursie te Heeze, door de Veye	19
Onderzoekingen over <i>Armillaria mellea</i> , door Dr van Vloten	20
Mykologie in het hooggebergte, door Dr Formijne	24
<i>Strobilomyces strobilaceus</i> , door Nannenga	27
Rijke dagen op Walcheren, door Suze de Lint	28
Verslag der propaganda-excursie te Den Haag, door Akke de Vries	29
Verslag der propaganda-excursie te Lage Vuursche, door Akke de Vries	30
Boekbespreking, door van der Lek	31
Mededeelingen van het Bestuur	32
Van den redacteur	32